

Małgorzata Adamowicz
Bożena Dudycz
Dorota Mandziuk-Polenceusz

Zabawa w teatr

Przedszkole Nr 66 Bajkolandia znajduje się na terenie Wrocławia w dzielnicy Fabryczna, osiedle Leśnica. Lokalizacja Przedszkola – położenie w starej dzielnicy wilkowej, otoczonej parkami – tworzy przyjazną atmosferę dla dziecka. Nowoczesna i dobrze wyposażona baza placówki jest solidnym fundamentem do realizacji wszelkiego rodzaju działań edukacyjnych. Atutem placówki jest personel, wykwalifikowany, entuzjastycznie nastawiony do nowych wyzwań, kierujący się dobrem wychowanka.

Bajkolandia – to miejsce o tradycjach teatralnych. Dlaczego akurat ta forma aktywności została wybrana jako dominująca metoda pracy z dzieckiem młodszym?

Oto odpowiedź:

- zabawa w teatr niesie za sobą wiele przeżyć, które są dla dziecka źródłem rozwoju dla jego ekspresji twórczej, ta z kolei rodzi postawę twórczą a w konsekwencji prowadzi do rozkwitu człowieka twórczego; jest to realizacja nadrzędnego celu Podstawy Wychowania Przedszkolnego – wspomaganie i ukierunkowywanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi w relacjach ze środowiskiem społeczno-kulturowym i przyrodniczym,
- wzbogaca wiedzę z zakresu otaczającego świata wpływając na rozwój intelektualny, kulturalny i moralny,
- uczy komunikacji społecznej, relacji międzyludzkich eliminując egocentryzm,
- wspomaga dojrzewanie i afirmację samego siebie, przygotowuje do odkrywania wrażliwości własnej i innych (empatia),
- pomaga dziecku w budowaniu systemu wartości w oparciu o prawdy aksjologiczne,
- przyczynia się do rozwoju fizycznego, poznawaniu budowy własnego ciała,
- wspiera indywidualne uzdolnienia w obszarach ekspresji ruchowej, plastycznej, muzycznej, słownej i emocjonalnej,
- jest sposobem realizacji programu profilaktyki humanistycznej z elementami terapii.

Porządek warsztatów

- 1) Część informacyjna
 - a) Zabawa w teatr jako sytuacja edukacyjna sprzyjająca prawidłowej diagnozie.
 - b) Człowiek twórczy, ekspresja twórcza – arkusze obserwacji.
 - c) Dziecko w kole teatralnym – promowanie talentów.

Zabawa jest naturalną i podstawową formą aktywności dziecka, w różnorodnych jej postaciach dziecko przyjmuje na siebie różne role. Mogą mieć one charakter spontaniczny, okazjonalny lub planowy. Są one wspaniałym momentem do codziennych obserwacji prowadzonych przez nauczyciela, stanowią element wstępnej diagnozy pedagogicznej.

Diagnozę tę należy rozumieć jako rozpoznanie i określenie fazy rozwoju psychoruchowego i możliwości każdego dziecka. Rzetelna diagnoza daje nam wiedzę na temat bieżących umiejętności dziecka i pozwala skutecznie zaplanować działania edukacyjne odnosząc się do sfery najbliższego rozwoju (Wygotski). Skutecznym narzędziem postawienia diagnozy jest obserwacja. Opracowując własne narzędzia obserwacji należy pamiętać, że podmiotem naszego badania jest dziecko, jego umiejętności komunikowania się ze światem za pomocą różnych form ekspresji.

Wskaźniki do obserwacji:

- *ekspresji muzycznej*
 - oryginalność pomysłów w doborze instrumentów,
 - wielość pomysłów w śpiewie,
 - improwizacja słów dla melodii,
 - improwizacja melodii dla słów,
 - swobodna reakcja na źródło dźwięku;
- *ruchowej ekspresji twórczej*
 - wyrażanie treści muzycznych i poza muzycznych,
 - interpretacje ruchowe piosenki, utworu literackiego,
 - precyzyjność ruchów,
 - wyrażanie ruchem, gestem zjawisk przyrody,
 - naśladowanie ruchów zwierząt;
- *słownej ekspresji twórczej*
 - stosowanie nowego słownika,
 - wyciąganie prostych wniosków,
 - pomysłowość w budowaniu lub interpretacji scenariusza,
 - modulowanie głosem,
 - budowanie niezłożonych wypowiedzi,
 - samodzielna interpretacja tekstu,
 - swobodne wypowiedzi,
 - umiejętności w wyrażaniu uczuć,
 - inicjatywa w podejmowaniu ról,
 - zadawanie pytań,
 - radość i zainteresowanie;
- *plastycznej ekspresji twórczej*
 - pytania,
 - bazowanie na własnych doświadczeniach,
 - estetyka,
 - kolorystyka,
 - oryginalność pomysłu,
 - dobór techniki,
 - spontaniczne podejmowanie działania.

Przeprowadzone badania dają nam informacje na temat dzieci które w sposób szczególny przejawiają preferencje i chęć do udziału w zajęciach koła teatralnego. Warto ustalić wspólne zasady funkcjonowania takiego koła.

Taki oto regulamin został przyjęty w *Teatryku z dwiema szóstkami*:

- Jesteśmy tu by razem się bawić i razem się uczyć sztuki bycia aktorem.
- W zespole wszyscy jesteśmy jednakowo ważni.
- Szanujemy siebie i innych – uważnie słuchamy.
- Nie krytykujemy, nie wyśmiewamy.
- Nie zrażamy się trudnościami – próbujemy!
- Uśmiech i dobry humor – obowiązkowe!

Nauczyciel, który podejmuje się prowadzenia takiego rodzaju form pracy z dzieckiem w przedszkolu powinien przejawiać kompetencje związane ściśle z jego postawą estetyczną i pasją.

„Dzieła sztuki są przecież w nas, to w nas brzmi muzyka, w nas płótna malowane żyją obrazy, to w nas w naszych wzruszeniach, zyskują prawdziwe istnienie zdarzenia opowiadane, zewnętrzny świat sztuki wdziera się w wewnętrzne życie, stwarzając jego bogactwo.”

Irena Wojnar

Po dywagacjach teoretycznych nadszedł czas na praktykę.

2. Część praktyczna – Projekt Święta Życzliwości – 21 listopada
Zaplanowano wykorzystanie metod aktywizujących (wg J. Krzyżewskiej):
 - a) integracyjnej – tożsamość i życzliwa atmosfera,
 - b) diagnostycznej – rozpoznanie problemu,
 - c) dyskusyjnej – uporządkowana wymiana myśli,
 - d) twórczego rozwiązywania problemu – ustalenie czynności prowadzących do osiągnięcia celu,
 - e) pracy we współpracy – każdy uczestnik przyczynia się do osiągnięcia całego zespołu,
 - f) ewaluacyjnej – opisanie rezultatów.

Dla uczestników warsztatów przygotowano materiały:

- artykuł – diagnoza;
- arkusz obserwacyjny;
- materiały z koła teatralnego;
- magnetofon – podkład muzyczny;
- instrumenty perkusyjne;
- tekst literacki;
- artykuły pomocnicze.

Udostępniono elementy dekoracyjne:

- twarze mimiczne;
- kukielki, pacynki;
- postacie z bajek;
- kolorowe materiały.

Wyznaczono czas na realizację zadania – 45 minut.

Oto tekst literacki:

„Zwierzenia malucha”

Proszę, przepraszam, dziękuję!
 Za to się nic nie kupuje!
 Za to kupować trzeba
 Ten tercet przybliży ci nieba!
 Pozwólcie, że Wam opowiem,
 Nie zgadzam się z tym przysłowiem.

A było tak:

Dnia pewnego
 no może nie całkiem zwykłego
 zachciało mi się loda,
 nie miałam pieniędzy, a szkoda,
 wpadłam z krzykiem do babci:
 babciu, rapciu, kapciu!
 chcę forsy, bo loda mieć muszę
 inaczej się rozkruszę!
 A babcia spojrzała na mnie
 swoimi dobrymi oczyma
 i powiedziała:

- Ma wnuczko tak rozmów się nie zaczyna,
 jeśli chcesz czegoś od kogoś
 to zawsze idź prostą drogą,
 jest słowo zaczarowane,
 ludziom od Boga dane.

Ja słowa tego nie znałam, na loda nie dostałam!

A oto scenka druga:

Raz kiedyś iść chciałam do kina,
 tu seans się zaczyna,
 ludzi przede mną tłum,
 a ja w ten tłum bum!
 Odwrócił się jeden wysoki,
 prawie po same obłoki
 rzekł:

- Mała, czy nie wiesz smyku,
 że nikt takiego wybryku
 nie puści ci raczej płazem,
 do domu zatem gazem,
 w pieleszach domu własnego
 poszukaj słowa ważnego,
 co zjednać przyjaciół ci zdoła
 uśmiech, przychylność wywoła!

Gdy ważne słowo się zapomina nie chodzi się raczej do kina!

Grałam raz w parku z kumplami,
 piłka jak ptak nad drzewami

zbyt mocny rzut, piłka miła
 w gałęziach drzewa utkwiała.
 Lecz szczęściem nadszedł sprytny pan
 naprawił zaraz ten dziwny kram,
 podskoczył, piłkę wybił lekko,
 już gramy dalej z koleżką.
 Jeszcze nie odszedł nasz wybawca
 piłka jak czasza latawca
 znowu w gałęziach cudnie tkwi,
 spogląda i z nas chyba drwi.
 Tym razem pan spojrzął z ukosa
 nie pomógł, chciał utrzyć nosa:
 - Jak ktoś przysługę tobie zrobi,
 niech pewien wyraz twój słońnik zdobi!
 Ja wyraz ów zapomniałam, bez piłki do grania zostałam.
 Aż kiedyś śniadanie, wczesna godzina
 zasiada ze mną cała rodzina
 i podczas ich paplania słowo, słowem pogania.
 Proszę, przepraszam, dziękuję!
 To one!
 W pamięć je wkuję!
 Używam ich zawsze i wszędzie
 Niech czar i z Wami będzie!
 Proszę, przepraszam, dziękuję!
 Czy za nie nic się nie kupuje?

Małgorzata Adamowicz

Ale to już było – refleksje!

Po rozpoznaniu problemu dwa zespoły natychmiast zaczęły planować organizację Dnia Życzliwości, z zaproponowaną formą teatralną na bazie wiersza *Zwierzenia malucha*.

Ach! Co się działo! Szare papiery, pacynki, kukielki, maski, instrumenty, materiały, sprzęt grający, wszystko znalazło zastosowanie w organizowaniu proponowanego święta. Koleżanki zarażone pasją tworzenia, metodą aktywności teatralnej, uwijały się jak pszczoły: skutecznie porozumiewając się, rozwiązując problem kreatywnie, efektywnie współdziałając.

Najlepsze było dopiero przed nami – prezentacje.

Dwa spojrzenia na ten sam wymiar człowieczeństwa – jestem dobry dla Ciebie i Ty bądź dobry dla mnie!

Pomysłowość, żywiołowość, żarliwość i ekspresja twórcza koleżanek dowodzą słuszności wyboru zabawy w teatr jako metody nauczania i wychowania dzieci. Budzi zachwyty jakością pracy w poszczególnych zespołach, dbałość o szczegóły i ciekawe rozplanowanie całego dnia poczynszy od:

- serdecznego powitania,
- zabaw integracyjnych w grupach,

- specjalnego menu o wysublimowanych smakach: miłości, dobroci, pomocy, serdeczności czy przyjaźni ze szczytą kultury osobistej i zbiorowej,
- spotkania w teatrze ze *Zwierzeniami malucha*,
- niesieniem szczytnego przesłania do środowiska przedszkolnego, rodzinnego i lokalnego.

W tym dniu, w tej sali spotkali się nauczyciele, „którym się chce”, którzy mają pasję, niezmierzone pokłady i siłę tworzenia.

Nauczyciel, który nie poszukuje – nie zaciekawi; nauczyciel, który nie weryfikuje – nie zmienia; nauczyciel, który nie marzy – nie rozwija wyobraźni, to nauczyciel, który nie tworzy.

Nauczyciele Przedszkola Nr 66